

Yıldırım UÇAR
Zonguldak Vali Yardımcısı

ZONGULDAK KÖMÜR JEOPARKI

Ülkemizin ekonomi tarihinde önemli bir role sahip olan taş kömürü ile özdeşleşen Zonguldak ili; karstik yapıları, mağaraları ve nice doğal güzellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Endüstriyel miras ile eşsiz doğal zenginliklerin bulunduğu 'Kara Elmas Şehri' Zonguldak Kömür Jeoparkı Projesi ile önemli bir sürecin içindedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk vilayeti olma unvanını elinde bulunduran namını diğer "Madenci Şehri" sadece sanayide değil kültürel yaşamda, sporda

ve birçok alanda öncü bir şehir olma özelliği göstermiştir. Zonguldak Kömür Jeoparkı Projesi; Batı Karadeniz Taşkömürü Havzası'nın jeoloji ve paleocoğrafik gelişimini, jeolojik yapısıyla ilgili gelişmiş doğal, kültürel ve endüstriyel miraslarını korumayı ve bu değerleri yerelden evrensele ulaştırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda UNESCO Küresel Jeoparklar Ağına dâhil olmak için önemli girişimlerde bulunulmuş ve Türkiye'nin ilk jeoparklarından birine sahip olmak için Zonguldak Valiliği koordinatörlüğünde çalışılmaktadır.

Zonguldak Kömür Jeoparkı
İdari Koordinatörü

JEOPARKLARIN NİTELİKLERİ

Jeolojik miras kavramı, 1991 yılında Fransa'nın Digne kentinde düzenlenen Birinci Uluslararası Jeolojik Mirasın Korunması Sempozyumu sırasında 30'dan fazla ülkeden gelen 100'ü aşkın katılımcı tarafından imzalanan bildirgeyle ortaya çıkmıştır. Jeolojik mirasın korunması kavramı daha sonra geliştirilerek bir alan yönetimine dönüştürülmüş ve bu sayede de Jeopark kavramı ortaya çıkmıştır.

Jeoparklar; volkan, tsunami, depremler gibi jeolojik tehlikeler için afete hazırlık ve jeolojik bilinç alanları, iklim değişikliği bilgilerinin saklandığı yerlerdir. Jeoparklar; jeolojik ve doğal güzelliklerin korunup gelecek nesillere aktarıldığı, bu alanlara yapılan jeoturizm ile yer kürenin geçmişinin öğrenildiği alanlardır. Yer kabuğunun oluşumunu açıklayan unsurlar, bilinen bir olayın temsilcileri, ender görülen veya fazlaca büyük olan oluşumlar, jeolojik miras olarak tanımlanır. Jeopark, uluslararası öneme sahip farklı veya aynı türden jeolojik miras örneklerinin bir arada bulunduğu, yönetimi planlanmış, özel doğa koruma bölgeleridir.

Jeoparklar doğanın ve jeolojik mirasın korunmasına ve doğa turizminin geliştirilmesine katkı sağlayan; nadir, estetik ve bilimsel değer taşıyan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple bu alanları; jeolojik, jeomorfolojik, biyolojik ve kültürel miras unsurlarının birlikte bulunduğu doğal alanların eğitim, turizm ve ekonomik amaçlı düzenlendiği yörenin tüm dünyaya tanıtımını sağlayan ve yerel kalkınmaya katkıda bulunan sınırları belli coğrafi alanlar olarak tanımlamak da mümkündür.

Jeoparklar, jeositlerin korunup gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlayan birer koruma alanı, aynı zaman-

da yöre halkının sosyal ve kültürel kalkınmasını hedefleyen birer sürdürülebilir kalkınma aracıdır. Jeosit, jeolojik ve jeomorfolojik özellikleriyle ilgi çeken, nadir bulunan, ulusal veya uluslararası düzeyde bilimsel değeri olan ve korunması gereken alan veya unsurdur. Jeositler, sadece görsel niteliklere sahip yapılar değil, aynı zamanda yer kürenin milyonlarca yıllık geçmişindeki belli süreçleri, olayları, sonuçları ve zamanlarını kanıtlarıyla ortaya koyan doğal oluşumlardır. Jeositler; kaya topluluğu, stratigrafik istif, fosil, mineral, yapı, yerçekli gibi jeomiras öğelerinden biri veya birkaçına da sahip olabilirler (doğal, arkeolojik, endüstriyel miraslar gibi). Yerel ölçekte insan-toprak, insan-coğrafya ve insan-iklim ilişkileri gibi somut olan ve olmayan kültürel değerleri içerebilirler. Bir başka deyişle tarih öncesi çağlardan günümüze kadar yerel insan topluluklarının çevrelerindeki ekosistemlerle ve jeolojik/jeomorfolojik olaylarla etkileşimleri, kültürel gelişimleri ve bunların etkilerinin bir şekilde toplumların hafızalarında, kültürlerinde, yaşam alanlarında ve yaşam biçimlerinde yer bulması da yine jeositlere ait özgün nitelikler arasındadır.

KÜRESEL JEOPARK AĞI

UNESCO; 2001 yılında jeoparklarla ilgili çalışmaya başlamış ve 2004 yılında Küresel Jeopark Ağı oluşturulması karar altına alınmıştır. UNESCO Küresel Jeopark Ağında 2022 yılı itibarıyla, uluslararası tescilini tamamlamış olan 46 ülkeden 177 jeopark bulunmaktadır. UNESCO Küresel Jeoparkları (UGGp) yer kürenin korunmasını, sürdürülebilir kalkınmayı ve toplumsal katılımı sağlaması nedeniyle dünyada tanınırlıkları giderek artan önemli alanlardır. Uluslararası öneme sahip bu alanlar bütünlük bir yaklaşımla yönetilen, yörenin tüm dünyaya tanıtımını sağlayan ve

yerel kalkınmaya katkıda bulunan sınırları belli, tek ve birleşik coğrafi alanlardır.

Türkiye'de ise yalnızca Manisa'da bulunan Kula-Salihli Jeoparkı UNESCO Küresel Jeopark üyeliğine kabul edilmiştir. Bununla birlikte UNESCO Küresel Jeopark Ağı adaylık süreci başladığı için Zonguldak Kömür Jeoparkı ve İda Madra Jeoparkı, Ulusal Jeopark olarak kabul edilmiştir.

ZONGULDAK'TA JEOPARK SÜRECİ

İlin tüm değerlerinin tanınması, korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kalkınması amacıyla Zonguldak'ta UNESCO Küresel Jeopark Ağına dâhil olmak hedefiyle 2018 yılından itibaren birtakım çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda gerçekleşen en somut gelişme, BAKKA tarafından desteklenen İl Özel İdaresinin başvuru sahibi olduğu, Zonguldak Jeolojik Mirasının Turizm Amaçlı Kullanılmasına Yönelik Altyapı Geliştirme Projesidir.

Zonguldak İl Özel İdaresi tarafından Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'na (BAKKA) "Zonguldak Jeomirasının Turizm Amaçlı Kullanılmasına Yönelik Alt Yapı Geliştirilmesi Projesi" sunulmuştur. Başarılı bulunan proje çerçevesinde Zonguldak ilinin UNESCO Jeopark Kriterlerine Uyumluluk Fizibilitesi Dr. Erdal GÜMÜŞ, Prof. Dr. Abdullah SOYKAN ve Prof. Dr. Hüseyin TUROĞLU tarafından kurulan koordinasyon ekibi ve alan uzmanlarından oluşan gruplarla birlikte hazırlanmış ve Mart 2020'de rapor kamuoyuna lanse edilmiştir. Bu raporda Jeoparkın adı Karaelmas Jeoparkı olarak geçmekte ise de, 24.06.2021 tarihinde Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümeninin aldığı kararla Jeoparkın adı Zonguldak Kömür Jeoparkı olarak belirlenmiştir. 2018 yılının

Ocak ayında Zonguldak Jeoparkı kuruluşu çalışmaları kapsamında Kula Jeoparkı ile Almanya'da bulunan Jeoparklar ziyaret edilmiş ve çeşitli toplantılar yapılmıştır. Zonguldak Üzülmöz Kültür Vadisi olarak adlandırılan alanda bulunan Üzülmöz Lavuarı (Zonguldak'ın ilk kömür Yıkama-Element Tesisi) ve atölye binalarının endüstri mirası olarak kabulü ile niteliksiz dönem eklerinden temizlenerek ortaya çıkarılması, en az müdahale ile korunarak, maket, fotoğraf ve objelerin sergilenebileceği Zonguldak Jeopark Ziyaretçi Merkezi'ne dönüştürülmesi, atölye binasının ise günümüzdeki mevcut dokuları, izleri ile korunması, böylelikle

Zonguldak ili; taş kömürü başta olmak üzere, tarihi, kültürel, ekolojik, arkeolojik, doğal, endüstriyel ve jeolojik miras unsurları, farklı kayaç ve mağara oluşumlarıyla küresel jeopark ağına katılabilecek çok güçlü bir adaydır.

geçmişe ait tüm izleri günümüze yansıtabilmesi için en az müdahale ve güçlendirme içererek onarılması, ana işlev olarak kömürün ve bu yapıların tarihi sürecini anlatan bir müze olarak kullanılması, aynı zamanda çok amaçlı bir sosyokültürel etkinlik alanına dönüşmesi hedeflenerek yürütülen çalışmalar halen devam etmektedir.

Zonguldak Kömür Jeoparkı Projesi, dönemin Zonguldak Valisi Ahmet ÇINAR ile başlamış ve Ekim 2018'e kadar olan 14 aylık sürede Mimar Ömer Yılmaz'ın koordinatörlüğünde Kivi Stratejik Planlama Anonim Şirketi bölgede çalışmalar yapmıştır.



2019 yılı Ocak ayında mevcut proje daha sonra göreve başlayan dönemin Zonguldak Valisi Erdoğan BEKTAŞ'a sunularak yeni bir çalışma dönemine geçilmiş ve Üzülmüş Kültür Vadisi'nde yürütülen çalışmalar bu dönemde de devam etmiştir.

Bu kapsamda bir dizi çalışma yürütülmüş, küresel jeopark ağına dâhil olmak için gerekli kurullar ve altyapılar oluşturularak ön çalışmalar yapılmıştır. Nihai olarak ise "Zonguldak ilinde UNESCO Jeopark Kriterlerine Uyumluluk Fizibilitesi" hazırlanmış ancak sonrasında kurumsal yapı oluşturulamadığından süreç tıkanmıştır.

17 Haziran 2020 tarihinde göreve başlayan Zonguldak Valisi Mustafa TUTULMAZ döneminde Jeoparklaşma sürecinin devam ettirilmesi yönünde, 4 Nisan 2021 tarihinde UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Nizamettin KAZANCI ile görüşmeler başlamış ve UNESCO kriterleri kapsamında Zonguldak ilinin Küresel Jeopark Ağı'na katılımına ilişkin kurumsal bir yapı oluşturulması için hazırlıklara başlanmıştır.

ZONGULDAK KÖMÜR JEOPARKI PROJESİ

Zonguldak ili; taş kömürü başta olmak üzere, tarihi, kültürel, ekolojik, arkeolojik, doğal, endüstriyel ve jeolojik miras unsurları, farklı kayaç ve mağara oluşumlarıyla küresel jeopark ağına katılabilecek çok güçlü bir adaydır.

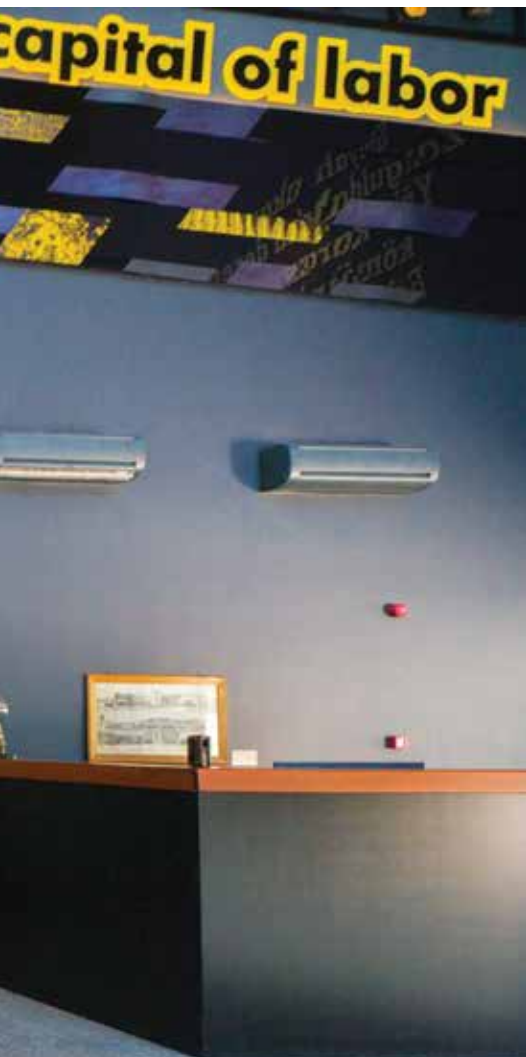
Jeoparklaşma süreci için tanımlanmış, yönetsel değişikliklerden etkilenmeyecek bir yapının özellikle gerekli olduğundan yola çıkılarak jeopark kavramına dair farkındalık oluşturmak, jeoparklaşma sürecini yönetmek ve jeoparkın sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği (ZONTAB) çatısı altında "Zonguldak Kömür Jeoparkı İrtibat Birimi" adıyla yeni bir idari yapı kurgulanmış ve UNESCO Küresel Jeopark Ağı'na dâhil olabilmek için belirlenen kriterlerinin sağlanması adına ilgili konularda yönetim organları oluşturulmuştur.

UNESCO Küresel Jeopark Adaylığı için 25.06.2021 tarihinde Türkiye Milli Komisyon Başkanlığı'na iyi niyet mektubu ile müracaatta bulunarak jeopark adaylık süreci başlatılmıştır.

Zonguldak, Türkiye'nin alan bakımından görece küçük (3342 Km²) illerinden olmasına karşın sahil kenti

olması yanında bilimsel olarak çok değerli karasal doğal varlıklara sahip bir ildir. Bunların çoğu jeolojik miras niteliğindedir. Özellikle değişik boyut ve tipteki mağaraları, obruk ve kanyonları ile taşkömürü varlığı ve işletmeleri öne çıkmaktadır. Taş kömürü ve içinde yatakları kayalar 325-350 milyon yıl öncesine ait olup, yalnız ülkemizde değil, Avrupa ve Asya'da da çok az yerde bulunmaktadır. Bu bakımdan önemli bilimsel değerleri vardır. Mağaralar ise yarıya varlığı başta olmak üzere kendine has ekolojiye sahiptirler. Yarıya bulunduran mağaraların ekserisi, yine Türkiye'deki yarıya popülasyonunun büyük bölümü de Zonguldak mağaralarında¹. Bir başka değer Sofular Mağarası olup, buradaki sarkıtlar üzerinde yapılan analizler çok önemli uluslararası dergilerde yayınlanmış (Quaternary Science Reviews 30-2011-,s 2433-2445), bunların Türkiye ve Ortadoğu'nun son 700.000 yıllık iklim kayıtları oldukları anlaşılmıştır. Bu yüzden Sofular Mağarası bilim çevrelerinde dünya ölçeğinde tanınmaktadır. Öte yandan çok zengin bitki örtüsü kıyı kenti oluşu, ilginç coğrafik oluşumları, muhteşem yer şekilleri, ilçeler düzeyindeki yerel değerleri (örn. Devrek Bastonu) ve yukarıda değinilen jeolojik zenginliği yerelde, ulusal ve uluslararası düzeyde yeterince tanınır değildir. Tüm bunların yanı sıra Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan sanayi yatırımları ile ülkede sanayinin lokomotifini olmuş bu kentin en özgün değeri, üretimin azalmasının getirdiği küçülme sonucu terk edilen, âtil duruma düşen kömüre dayalı sanayi tesislerinden oluşan "Endüstri Mirası" dır. Bu zengin doğal ve kültürel potansiyeli değerlendirmek, kömür ve kömür madenciliğine dayalı ekonomiye ilave olarak, mevcut doğal

1 (Albayrak, ed., 2014. The Bats of Turkey, Balıkesir)



varlıkları korumak ve turizm yolu ile bunları halkın gündelik yaşamına dâhil etmek için, yerel yetkililer “Jeopark” kurma ve geliştirme kararı almışlardır.

Kurulma kararı alınan “Zonguldak Kömür Jeoparkı” projesi, jeolojik değerlerin il düzeyine dağılmış olması nedeniyle bütün Zonguldak ilini kapsamakta, dolayısıyla, önerilen jeoparkın kara sınırları, il sınırları ile aynı olmaktadır. Deniz yönündeki sınır ise kıyından 2 km açıktan geçmektedir. Kıyı uzunluğu 80 km’dir, dolayısıyla jeoparkın 160 km²lik kısmı olmak üzere, toplam alanı 3342+160=3.502 km² olmaktadır.

Zonguldak Kömür Jeoparkı Kurulu, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge 2021 yılı Haziran ayı içerisinde Zonguldak Vali Yardımcısı Yıldırım UÇAR tarafından hazırlanmış, Zonguldak Valisi Mustafa TUTULMAZ başkanlığında Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümeninin 24.06.2021 tarihinde aldığı kararla Zonguldak Kömür Jeoparkı bu Yönerge’nin kabulü ile kurulmuştur. Bu Yönerge ile Jeopark Yönetim Kurulu’nun Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümeni’nden oluşacağı ve görev sürelerinin encümendeki görevleri ile eş zamanlı olduğu hüküm altına alınmış, Zonguldak Kömür Jeoparkı’nın amaçları, faaliyet alanları, yönetim organları, yönetim organlarının görevlerine ve çalışma şekline ilişkin esaslar belirlenmiştir.

Zonguldak Kömür Jeoparkı’nın Yönetim Organları; Yönetim Kurulu, başkan ve başkan yardımcısı, çalışma kurulu, danışma kurulu, müdür, teknik ve idari koordinatörler olarak gösterilmiştir. Yönetim Kurulu Başkanı Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümen Başkanı’dır. Bugün itibarıyla Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümen Başkanlığı’na seçilen Zonguldak Valisi Mustafa TUTULMAZ, Zonguldak Kömür Je-

oparkı’nın Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini de yürütmektedir.

Çalışma Kurulu Valilik temsilcisi başkanlığında, Zonguldak Belediyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak İl Özel İdaresi, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (2 kişi), Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Zonguldak Turizm Platformu, Turizm Altyapı Hizmet Birliği Temsilcisi, Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK) temsilcisi olmak üzere 11 (onbir) üyeden oluşmaktadır. Çalışma Kurulu’na yönetim kurulu kararı ile başka kurum temsilcileri ve kişiler dâhil edilebilmektedir.

Danışma Kurulu teknik ve idari konularda jeopark ve jeosit yönetiminde uzman olan görev süresi yönetim kurulu görev süresi kadar olan yönetim kurulu tarafından görevlendirilen en az 5 (beş) en çok 15 (onbeş) üyeden oluşmakta, danışma kurulu başkanlığını teknik koordinatör yürütmektedir. Bu tarih itibarı ile danışma kurulunda 15 kişi görevlendirilmiştir.

Jeopark müdürü olarak Zonguldak Belediyesi personeli Şehir Plancısı Gülsüm YILMAZ görev yapmaktadır. Başında jeopark müdürünün bulunduğu yönetim ofisi oluşturulmuştur.

Araştırma, eğitim ve diğer faaliyetlerin daha hızlı ve verimli yürütülmesi ve düzenlenmesi için Çalışma Kurulunun teklifi ya da yönetim kurulu başkanı veya yönetim kurulu kararı ile çeşitli çalışma grupları ve komisyonlar oluşturulmuş olup konuları ile ilgili çalışmalar yürütmektedirler.

Zonguldak Kömür Jeoparkı’nda Zonguldak Valiliği temsilcisi olarak görevlendirilen Vali Yardımcısı Yıldırım UÇAR aynı zamanda idari koordinatör olarak görev yapmaktadır. Mehmet ÇETİNKAYA ve Ferhan BOSTANCI İdari Koordinatör Yar-

dımcısı, Prof. Dr. Nizamettin KAZANCI ve Prof. Dr. Yeşim BÜYÜKMERİÇ Teknik (Bilimsel) Koordinatör olarak görevlendirilmiştir.

<https://www.zonguldakgeopark.com> internet adresi açılarak hizmete sunulmuştur.

ZONGULDAK KÖMÜR JEOPARKI PROJESİ İÇİN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Zonguldak Turizm Altyapı Hizmet Birliği Encümeninin aldığı karar ile Zonguldak Kömür Jeoparkı kurulması kararlaştırılmış, Zonguldak Kömür Jeopark Projesi İrtibat Ofisi kurulmuş, jeopark müdürü ve ofiste çalışacak görevliler belirlenmiştir. Jeopark paydaşları belirlenerek bunlara mektuplar yazılmıştır. “Küresel Jeopark Ağı”na katılma kriterleri değerlendirilerek bu kriterleri sağlamak için plan ve programlar yapılmış, sorumlular belirlenmiştir. Bilimsel danışma kurulu ve çalışma kurulu oluşturulmuştur.

Zonguldak Jeopark İdare Yeri ve Ziyaretçi Merkezi için yapımı devam eden Üzülmüş Kültür Vadisi içerisinde yer ayrılmış, bu alan tamamlanana kadar geçici olarak Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA) bünyesinde irtibat ofisi oluşturulmuştur. Zonguldak iline ait değerlerden yola çıkarak 4 ana çalışma grubu (Jeolojik Miras-Doğal Miras-Kültürel Miras-Endüstriyel Miras) oluşturulmuş olup danışma kurulu üyelerinden Jeolojik Miras Grubu’na Ali BALTAŞ, Doğal Miras Grubu’na Prof. Dr. Mustafa SÖZEN, Kültürel Miras Grubu’na Kürşat COŞGUN, Endüstriyel Miras Grubu’na Ekrem Murat ZAMAN grup başkanı olarak seçilmişlerdir.

İlgili kurum ve kuruluşlarla (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) temasa geçilerek Jeopark girişimi ilan edilmiştir.

Jeopark unsuru sayılabilecek ve daha önce Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA) desteği ile yürütülen projede belirlenen jeositler tekrardan gözden geçirilerek aşağıdaki gibi jeositler (50 adet) ve potansiyel jeositler (59 adet) belirlenmiştir. Belirlenen 50 adet jeositler şu şekildedir:

- G-01 Zonguldak Karbonifer Penceresi
- G-02 Sofular Mağarası
- G-03 Ereğli Antik Kenti
- G-04 Zonguldak Maden Müzesi ve Kömür Deneyim Ocağı
- G-05 Gökgöl Mağarası
- G-06 Kıyı Oluşumları (Fener Kayalıkları Gözlem Noktası)
- G-07 Tarihi Termik Santral
- G-08 Karaelmas Maden Şehitleri Müzesi
- G-09 Harmankaya Şelaleleri Tabiat Parkı
- G-10 Tarihi Kömür İşleme ve Taşıma Sist.
- G-11 Kömür Atık Alanı
- G-12 Erçek Mağarası
- G-13 Kızılelma Mağarası
- G-14 Cumayanı Mağarası Karst Sifonu ve Yarasa Kolonisi
- G-15 İnağzı Mağarası
- G-16 Kokaksu Jeotermal Kaynak
- G-17 Ilıkusu Jeotermal Kaynak
- G-18 Karabatak Falezleri Kuş Kolonisi (Karabatak)
- G-19 Kozlu Deresi Kuş Kolonisi
- G-20 Zonguldak Limanı Kuş Kolonisi
- G-21 Üzülmöz Leo-Kültür Vadisi
- G-22 Filyos Tarihi Kenti
- G-23 Kadioğlu Mozaikleri
- G-24 Çayır Mağarası ve Roma Su Yolu
- G-25 Filyos Kuş Cenneti
- G-26 Kayalidere Volkanik Şelaleleri



- G-27 Kozlu Kılıç Eski Yerleşim
 - G-28 İnönü Mağarası
 - G-29 Kdz. Ereğli Müzesi (Halil Paşa Konağı)
 - G-30 Kdz. Ereğli Kent Müzesi
 - G-31 Gazi Alemdar Gemi Müzesi
 - G-32 Yumurta Kayalar
 - G-33 Bazalt Sütunlar ve Andezit
 - G-34 Mevren Kayaları (Devoniyen)
 - G-35 Bölüklü Yaylası
 - G-36 Gümeli Tabiat Anıtı
 - G-37 Kireçlik Tafoni Kayalıkları
 - G-38 Fener Eski Yerleşim
 - G-39 Alaplı Deresi Kuş Kolonisi
 - G-40 Cehennem Ağız Mağarası
 - G-41 Çanakçılar Arkeoloji ve Et-nografya Müzesi
 - G-42 Prekambriyen Metagranit
 - G-43 Devrek Heyelanı
 - G-44 Filyos Çayı
 - G-45 Gökçebeş Fidanlığı ve Bi-yoçeşitlilik Tesisi
 - G-46 Bakacakadı Ekopark Arboretumu
 - G-47 Kandilli Tarihi Endüstri Kompleksi
 - G-48 Kokaksu Su Değirmeni
 - G-49 Gökgöl Devoniyen-Karbonifer Uyumluluğu ve İstifi
 - G-50 Kozlu-Üzülmöz Tarihi Demiryolu
- Adları verilen ve ziyarete hazırlanan bu jeositlerden başka, ilin bütün doğal varlıkları, plajları, mağaraları, eski ve yeni maden ocakları, jeoloji haritalarında yer alan kaya grupları, biyolojik çeşitliliği de ileriki zamanda ziyarete hazırlanacak potansiyel jeositler olarak tespit edilmiştir.
- Özetle, proje ile ilin bütün varlıklarının hem envanteri yapılmış hem de dünyaya tanıtılması amaçlanmıştır.
- Zonguldak halkını projeye dâhil etmek amacıyla eğitim faaliyetlerine başlanılmıştır. Jeositlerin bulunduğu destinasyonların bilimsel ve tek-

nik alt yapısını oluşturmak amaçlı çalışmalar yürütülmektedir. Jeopark için, halkın da katılımının sağlandığı bir anket ile Logo belirlenmiştir. İnternet sayfası ve sosyal medya hesapları oluşturulmuştur.

Jeositler UNESCO kriterleri çerçevesinde ziyarete hazırlamak amaçlı çalışmalar halen devam etmektedir. Türkiye'nin UNESCO Jeopark Ağına dâhil olan tek jeoparkı Kula-Salihli Jeoparkı ile UNESCO'ya başvuru yapan Balıkesir İda-Madra Jeoparkı ziyaret edilerek yetkililerle toplantılar yapılmış, işbirliği protokolleri imzalanmıştır.

Zonguldak Kömür Jeoparkı alanının girişlerine Türkçe ve İngilizce "Hoş Geldiniz" ve "Güle Güle" yazan tabelalar yerleştirilmiştir.

2021 ve 2022 yıllarında Travel Turkey İzmir Uluslararası Turizm Fuarı ve Kongresine, İstanbul'da EMITT Turizm Fuarı'na ve Zonguldak Dernekler Federasyonu'nun İstanbul Yeni Kapı ve Maltepe'de düzenlediği Zonguldak Tanıtım Günleri'ne Zonguldak Kömür Jeoparkı, Zonguldak Valiliği ve Zonguldak Belediyesi ile birlikte katılarak tanınırlığının artırılması için tanıtım çalışmaları yürütülmüştür.

Paydaşlar için "Zonguldak Kömür Jeoparkı Paydaşı" tabelaları hazırlanmış ve dağıtılmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan işbirliği ve çalışma ortaklığı için olumlu görüş yazıları alınmıştır.

Zonguldak Kömür Jeoparkı'nın UNESCO Küresel Jeoparklar Ağına dahil olması için hazırlanan başvuru dosyası (49 sayfalık ana dosya ve 12 adet ekten oluşan) değerlendirilmek ve UNESCO Genel Merkezine gönderilmek üzere 10 Ekim 2022 tarihinde UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Başkanlığına bir yazı ile gönderilmiştir. Dosyanın hazırlanmasında Doç Dr. Mehmet Korhan ERTURAÇ'ta görev almıştır.

Gerekli incelemelerden sonra başvuru dosyası UNESCO Genel Merkezine iletilmiş ve başvuru kabul edilmiştir. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun aldığı karar uyarınca Zonguldak Kömür Jeoparkı "Ulusal Jeopark" olarak belirlenmiştir.

SONUÇ OLARAK

Zonguldak Kömür Jeoparkının UNESCO Küresel Jeoparklar Ağına dâhil olması için yapılan başvuru dosyasının, UNESCO nezdinde inceleme süreci devam ederken, Zonguldak Kömür Jeoparkı'nın UNESCO tarafından kabul görmesi için yönetim kurulu başkan ve üyeleri, diğer kurul ve komisyonlar ile jeopark idari büro başvuru dosyasında belirlenen işler ile ilgili çalışmalara hız vermiştir. Zonguldak ilinde başta jeomiras ile ilişkili doğal, kültürel ve arkeolojik miras değerleri içinden belirlenen 50 adet jeositler ve 59 adet potansiyel jeositler yanında Zonguldak'ın henüz keşfedilmemiş doğal ve kültürel miras değerlerinin ulusal ve uluslararası arenada hak ettiği itibarı görmesi, etkin biçimde korunması hedeflenmektedir. Bunun yanında yerel ölçekte Zonguldak halkının jeopark farkındalığının artırılması, jeoturizm ile sürdürülebilir sosyo-ekonomik kırsal kalkınmayı destek-

lemesi, ulusal ölçekte jeopark kavramını yaygınlaştırma misyonunu yüklenirken, uluslararası arenada Türkiye'nin olumlu görünürlüğüne, dinamizmine ve uluslararası entegrasyonuna katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Vali Mustafa TUTULMAZ tarafından Zonguldak'ta göreve başladıktan sonra, Zonguldak ilinde turizm anlamında başlatılan çalışmalar içinde yer alan jeoturizmin jeoparklarla doğan yeni bir alternatif turizm çesidi olduğundan yola çıkılarak, yerel odaklı sürdürülebilir bir turizm tipi olan küresel ölçekte değer kazanan bu turizm çesidinin de ilimize değer katacağı şüphesizdir.

Jeopark Zonguldak için yeni bir kent kimliği oluşturacak, turizm alanında daha güçlü olmasına katkı yapacaktır. UNESCO tescilli olacak bir jeopark; sadece ekonomik olarak değil, sosyal olarak da Zonguldak halkının refahına katkı sağlayacak önemli bir çarpan ve kaldıraç etkisi yaratacaktır.

Zonguldak'ta endüstriyel mimari mirası ve endüstriyel makine mirası bakımından uluslararası öneme haiz unsurlar mevcuttur. Bunlarda korunmuş, gelecek nesillere ve turizmin hizmetine sunulmuş olacaktır. Bu yazı içinde Zonguldak Kömür Jeoparkı için çalışan ve bu yapılanmada yer alan çok sayıda isim yer almakta, ancak sayılanlardan çok daha fazla sayıda kişi bu proje içinde gönüllü olarak görev yapmaktadır.

Doğa ve ülke sevdalısı bu isimleri burada saymadığım için de onlardan af dilemeliyim. Biliyorum ki onlar ileride isimleri anılacak ya da isimsiz olarak görev yapmaya devam edecek kahramanlardır.

Bu yapılan çalışma ile Zonguldak halkı, devlet kurumları ve Zonguldak Kömür Jeoparkı yönetimi el birliği ile jeolojik, kültürel, doğal ve endüstriyel mirasımıza sahip çıkmış olmanın mutluluğunu yaşayacaktır.